

de figuurtjes van Studio 100 zijn via de Nederlandse televisie ook gemeengoed in Nederland. Verder: totale onverschilligheid, af en toe een (zeer) bescheiden arthousesuccesje (*Aanrijding in Moscou*, *De helaasheid der dingen*) niet te na gesproken.

Omgekeerd moet gezegd worden dat de Vlamingen meer open stonden voor Nederlandse films: populaire komedies, van André Van Duin tot *Flodder*, en ook thematisch oer-Hollandse films als *Een vlucht regenwulpen*, *Ciske de Rat* en *Op hoop van zegen* kenden in Vlaanderen een ruime distributie en konden mooie bezoekcijfers voorleggen. Ook dat is verklaarbaar: in de jaren 70 en 80 keken de Vlamingen massaal naar de Nederlandse zenders, die met name met de grote zaterdagavondshows een marktaandeel haalden van 30% (!) en meer. Nederlandse sterren waren bijgevolg ook sterren in Vlaanderen. Filmprogramma's als *Simonskoop* of de quiz *Voor een*

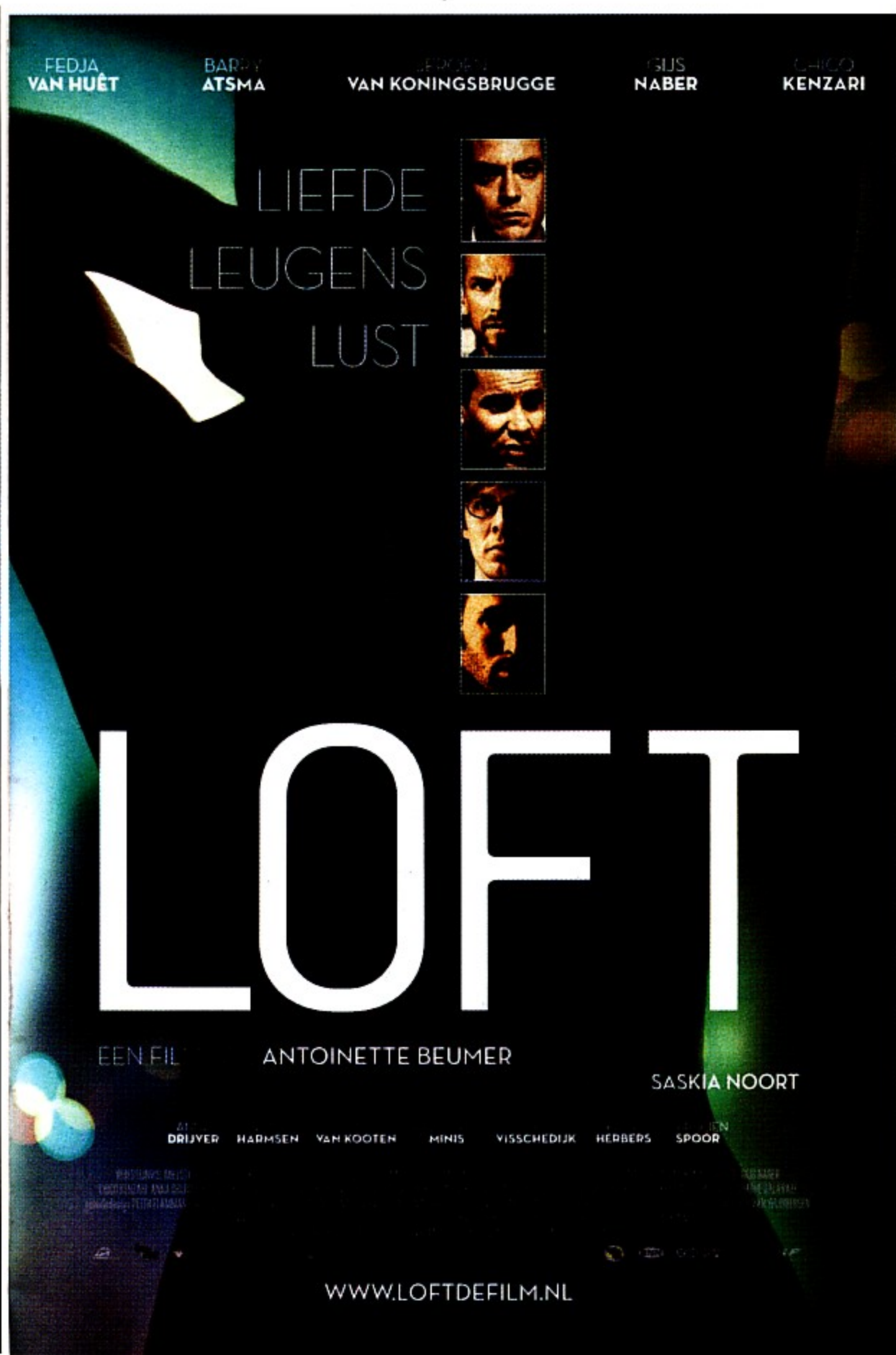
Kruistocht in spijkerbroek (door Ben Sombogaart) is een van de laatste Nederlandse films die in de originele versie succes hadden in Vlaanderen.

briefkaart op de eerste rang en de talkshows van Willem Duijs, Mies Bouwman, Sonja Barend en anderen werden ook in Vlaanderen druk bekeken. Er was, bij gebrek aan een betere omschrijving, een gemeenschappelijke (televisie)cultuur, weliswaar gedomineerd door het noordelijke deel, maar dat is tot daar aan toe.

Dat veranderde allemaal spectaculair – en letterlijk van de ene dag op de andere – in februari 1989 met de komst van VTM, de eerste Vlaamse commerciële zender. In tegenstelling tot bijvoorbeeld het Luxemburgse RTL zette VTM van meet af aan in op een eigen Vlaamse verankering met veel Vlaamse producties, al snel een eigen Vlaamse soap (*Familie*) en al na een paar jaar behoorlijk dure prestigefictie (de Zielens-verfilming *Moeder waarom leven wij?*, de luxessoap *Ons geluk*). Het publiek vond het geweldig: het marktaandeel van de Nederlandse zenders kelderde van 30% naar 3% (!) en nog geen zes maanden later was het zinloos om nog een Nederlandse film uit te brengen. Want onbekend bleek al snel inderdaad ook onbemind.

De openbare omroep, die kopje onder ging in de VTM-tsunami, herpakte zich geleidelijk en streed terug – ook met sterke programma's en fictie van eigen bodem. Het aanbod werd nog groter, de tevredenheid – en de loyaliteit – van de kijker ook. Er was geen enkele reden meer om naar N1, 2 of 3 te zappen. En binnen de kortste keren werd de navelstreng tussen Noord en Zuid doorgesneden. Niet de literatuur, al helemaal niet het theater, maar de treurbuis, jawel, Gerrit Komrij zou er allicht nog pessimistischer van zijn geworden.

Sindsdien is géén enkele Nederlandse film, hoe groot ook in eigen land, er nog in geslaagd om enige impact te hebben in de Vlaamse bioscopen. Bescheiden succesjes waren er voor *Kruistocht in spijkerbroek*, *Oorlogswinter* en *Zwartboek*, zij het niet in verhouding tot hun Nederlandse cijfers. En ook die succesjes zijn verklaarbaar: *Kruistocht in spijkerbroek* en *Oorlogswinter* hebben decennialang op de verplichte

film *Loft* (door Antoinette Beumer).